

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Щербакова Ірина Миколаївна

РОБОЧА ПРОГРАМА
курсу «Психологія праці»

за напрямом підготовки
6.0301103. Практична психологія

Суми

Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка

2014

УДК 159.944:378.14:371.214.115(083.97)

ББК 88.411 я 73

Щ 61

Схвалено методичною радою Інституту педагогіки та психології
Сумського державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка

Рецензенти:

Кузікова С. Б. – доктор психологічних наук, професор,
зав. кафедри практичної психології СумДПУ імені А. С. Макаренка;

Улунова Г. Є. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри
психології СумДПУ імені А. С. Макаренка.

Щербакова І. М.

Щ 61 Робоча програма курсу «Психологія праці». Для студентів спеціальності «Практична психологія» / І. М. Щербакова. – 2-е вид., переробл. і доповн. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – 68 с.

Робоча програма курсу «Психологія праці» розрахована на студентів спеціальності «Практична психологія» для ознайомлення з психологією праці, а саме психологічною структурою праці, психологічними особливостями і закономірностями профорієнтаційного самовизначення особистості, стадіями вибору професії, психологічними чинниками її професійного становлення і зростання, особливостями професійного відбору і добору, умовами ефективної трудової діяльності.

УДК 159.944:378.14:371.214.115(083.97)

ББК 88.411 я 73

© Щербакова І. М., 2014

© Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014

ЗМІСТ

I. Опис навчальної дисципліни.....	4
II. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	5
III. Програма навчальної дисципліни.....	7
IV. Структура навчальної дисципліни	8
V. Теми лекційних занять.....	9
VI. Теми практичних занять	10
VII. Самостійна робота.....	19
VIII. Зміст індивідуального науково-дослідного завдання	28
IX. Розподіл балів, які отримують студенти.....	37
X. Екзаменаційні питання з навчальної дисципліни	44
XI. Методичне забезпечення.....	53
XII. Література	57

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 0301 Соціально-політичні науки <small>(шифр і назва)</small>	Нормативна <u>(за вибором)</u>		
	Напрямок підготовки 6.0301103. Практична психологія <small>(шифр і назва)</small>			
Модулів – 1	Спеціальність (проф. спрямування): Практична психологія	Рік підготовки:		
Змістових модулів – 2		2014	2015	2014
Індивідуальне науково-дослідне завдання: «Психодіагностика суб'єктів праці» <small>(назва)</small>		Семестр		
Загальна кількість годин – 216		9	10	10
		Лекції		
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: 4,2 / 2,8.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст	20 год.	20 год.	10 год.
		Практичні, семінарські		
		16 год.	16 год.	8 год.
		Лабораторні		
		–		
		Самостійна робота		
		72 год.	72 год.	198 год.
		Індивідуальні завдання – ІНДЗ		
Вид контролю: залік, екзамен				

II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу «Психологія праці»: загальна теоретична підготовка студентів у галузі психології праці, яка слугуватиме основою для їх практичної роботи, пов'язаної з наданням кваліфікованої психологічної допомоги особистості у процесі її професійного самовизначення, вибору професії, професійному відборі/доборі, працевлаштуванні

Завдання вивчення дисципліни:

- вивчення характеристик трудової діяльності; вивчення професійно важливих якостей суб'єктів праці; дослідження функціональних станів людини у праці; удосконалення й підвищення ефективності та безпеки праці;

- опанування системи знань про психологічні особливості і закономірності професійного становлення та особистісного зростання майбутніх фахівців;

- ознайомлення з основами психологічного професіоведення (принципами, методами психологічного вивчення окремих професій, класифікацією професій);

- вивчення психологічних аспектів професійного самовизначення і професійної ідентичності особистості;

- формування у процесі засвоєння професійно важливої інформації професійно важливих навичок з оптимізації функціональних станів суб'єктів праці (подолання професійного стресу, дезадаптації тощо);

- ознайомлення з психологією профілактики травматизму та аварійності, психологією мотивації професійної діяльності;

- освоєння методик вивчення психічних процесів, станів і властивостей, що проявляються у трудовій діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати:

- Вивчення навчальної дисципліни передбачає засвоєння студентами знань про: професійне становлення та зростання особистості;

психологічне професієведення (принципи, методи психологічного вивчення окремих професій, класифікація професій); методика вивчення психічних процесів, станів і властивостей, що проявляються у трудовій діяльності; профілактику травматизму та аварійності, психологію мотивації професійної діяльності.

- понятійний апарат психології праці як галузі психологічної науки;

- психологічну характеристику праці як одного з найголовніших видів діяльності людини;

- систему наукових понять і науково упорядкованих базових уявлень про всі істотні аспекти активності людини як суб'єкта праці (як виробника матеріальних цінностей, інформації, корисних дій з обслуговування людей, а також управління соціальними процесами);

- методи психології праці;

- закономірності психіки в різноманітних видах активності людини, що проявляються у трудовій діяльності;

- мотиви, що спонукають до трудової діяльності;

- основи здійснення професіографічного аналізу різних видів трудової діяльності.

Студенти повинні вміти:

- застосовувати теоретичні знання до розв'язання практичних проблем виробництва, профосвіти, соціально-професійного самовизначення молоді;

- здійснювати практичне професіографування з метою раціоналізації праці, профвідбору/профдобору, профорієнтації та профнавчання;

- проводити емпіричні дослідження з метою вивчення міграції робочих кадрів, динаміки працездатності, виробничого травматизму;

- здійснювати розробки-рекомендації щодо вдосконалення і підвищення ефективності роботи працівників як в індивідуальній, так і спільній діяльності;

– культивувати рівну пошану до різних видів праці і представників різних професійних спільностей; формувати правильне ставлення до праці;

– формувати у майбутніх суб'єктів праці психологічну готовність і здатність працювати, керуючись не лише «інтересом», але й «завданням», що є найважливішою умовою успішної професійної адаптації особистості до різних сфер практики (народного господарства, освіти, охорони здоров'я та ін.).

ІІІ. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль І

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПСИХОЛОГІЇ ПРАЦІ

Тема 1. Методологічні і теоретичні основи психології праці.

Тема 2. Методи психології праці.

Тема 3. Психологія професійної діяльності: класифікація професій, психологічні ознаки професійної діяльності, трудовий процес та його компоненти.

Тема 4. Людина і праця: психологічна характеристика суб'єкта праці.

Тема 5. Психологічне професіографування.

Змістовий модуль ІІ

ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ПРАЦІ

Тема 6. Психологічне вивчення людини як суб'єкта професійної діяльності.

Тема 7. Психологічні проблеми формування і збереження професійних кадрів: профорієнтація, профінформація, профвиховання, профконсультація, профпідготовка і перепідготовка.

Тема 8. Психологічні основи профвідбору/добору, розміщення, адаптації, стабілізації та атестації робочих кадрів.

Тема 9. Соціально-психологічні проблеми взаємовідносин у трудовому колективі.

Тема 10. Психологічні аспекти підвищення професійної працездатності і гарантування безпеки праці.

IV. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		лек.	пр.	лаб.	ср.		лек.	пр.	лаб.	ср.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1. Вступ у психологію праці.										
Змістовий модуль I. Загальна характеристика психології праці.										
Тема 1. Методологічні і теоретичні основи психології праці.	18	2	2	-	14	24	1	1	-	22
Тема 2. Методи психології праці.	20	4	2	-	14	26	1	-	-	24
Тема 3. Психологія професійної діяльності: класифікація професій, психологічні ознаки професійної діяльності, трудовий процес та його компоненти.	22	4	4	-	14	26	1	1	-	24
Тема 4. Людина і праця: психологічна характеристика суб'єкта праці.	22	4	4	-	14	24	1	1	-	22
Тема 5. Психологічне професіографування.	26	6	4	-	16	26	1	1	-	24
Разом за змістовим модулем I.	108	20	16	-	72	126	5	4	-	116
Змістовий модуль II. Прикладні проблеми сучасної психології праці.										
Тема 6. Психологічне вивчення людини як суб'єкта професійної діяльності.	28	4	2	-	14	24	1	-	-	22
Тема 7. Психологічні проблеми формування і збереження професійних кадрів: профорієнтація, профінформація, профвиховання, профконсультація, профпідготовка і перепідготовка.	24	2	2	-	14	26	1	1	-	24
Тема 8. Психологічні основи профвідбору/добору, розміщення, адаптації, стабілізації та атестації робочих кадрів.	24	6	4	-	16	24	1	1	-	22
Тема 9. Соціально-психологічні проблеми взаємовідносин у трудовому колективі.	24	4	4	-	14	26	1	1	-	22
Тема 10. Психологічні аспекти підвищення проф. працездатності і гарантування безпеки праці.	26	4	4	-	14	26	1	1	-	24
Разом за змістовим модулем II.	108	20	16	-	72	124	5	4	-	114
Усього годин	216	40	32	-	144	255	10	8	-	230

V. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Лекції вирішують цілий комплекс важливих пізнавальних, виховних та організаційних завдань. Вони допомагають студентам сприйняти значну кількість знань, здатні підвищити продуктивність усіх інших форм навчальної роботи, є важливим орієнтиром для самостійної роботи. І все ж необхідно пам'ятати, що лекція дає роз'яснення тільки на найбільш важливі і складні питання і визначає напрямок, характер подальшої самостійної роботи студентів.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методологічні і теоретичні основи психології праці.	2
2	Методи психології праці.	4
3	Психологія професійної діяльності: класифікація професій, психологічні ознаки професійної діяльності, трудовий процес і його компоненти.	4
4	Людина і праця: психологічна характеристика суб'єкта праці.	4
5	Психологічне професіографування.	6
6	Психологічне вивчення людини як суб'єкта професійної діяльності.	4
7	Психологічні проблеми формування і збереження професійних кадрів: профорієнтація, профінформація, профвиховання, профконсультація, профпідготовка і перепідготовка.	4
8	Психологічні основи профвідбору/добору, розміщення, адаптації, стабілізації та атестації робочих кадрів.	4
9	Соціально-психологічні проблеми взаємовідносин у трудовому колективі.	4
10	Психологічні аспекти підвищення професійної працездатності і гарантування безпеки праці.	4

VI. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ ПЗ	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль I ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПСИХОЛОГІЇ ПРАЦІ	
1–2	<p style="text-align: center;">Тема 1. Методологічні і теоретичні основи психології праці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єкт, предмет і завдання психології праці. 2. Категорії «діяльність» і «праця» у психології. 3. Взаємозв'язок психології праці з іншими дисциплінами. 4. Історія психології праці (зарубіжна і вітчизняна психологія). 5. Методологічні і теоретичні проблеми психології праці. 6. Актуальні проблеми психології праці в умовах сьогодення. <p>Практичні завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть наукові дисципліни, пов'язані з психологією праці. 2. Назвіть періоди розвитку психології праці в історії психології. 3. Назвіть основні детермінанти розвитку психології праці. 4. Визначте предмет і завдання психології праці. <p>Психологічний глосарій: сенс праці, почуття власної гідності, предмет психології праці, суб'єкт праці, об'єкт праці, психотехніка, профорієнтація, професійне самовизначення, індустріально-організаційна психологія.</p> <p>Основна література до теми: 4, 6, 7, 10, 11, 13, 14, 15 24, 25, 26.</p> <p>Додаткова література: 8, 9, 12, 17, 28, 35, 39, 40, 41, 42, 43, 48.</p>	4
3–4	<p style="text-align: center;">Тема 2. Методи психології праці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика емпірико-пізнавальних методів психології праці. 	4

	<p>2. Методи аналізу й обробки емпіричних даних.</p> <p>3. Методи діагностики різних психологічних, психофізіологічних та особистісних характеристик суб'єкта праці.</p> <p>4. Перетворюючі або конструктивні методи психології праці.</p> <p>Практичні завдання:</p> <p>1. Визначте процедуру методологічного аналізу у психології праці.</p> <p>2. Назвіть основні методологічні принципи вивчення професійної діяльності, трудових дій та операцій.</p> <p>3. Охарактеризуйте основні методи дослідження у психології праці.</p> <p>4. Визначте критерії оцінки ефективності методів діагностики суб'єктів праці.</p> <p>Психологічний глосарій: метод, методологія, організаційні методи, емпіричні методи, методи аналізу (обробки) даних, інтерпретаційні методи, теоретичні методи, описові методи, кореляційні методи, каузальні методи, спостереження, метод аналізу продуктів діяльності, циклографія, бесіда, інтерв'ю, анкетування, тестування, експеримент.</p> <p>Основна література до теми: 4, 6, 7, 10, 11, 14, 19, 20, 26, 31, 34, 39, 44, 45.</p> <p>Додаткова література: 9, 12, 26, 27, 35, 54.</p>	
5-6	<p>Тема 3. Психологія професійної діяльності:</p> <p>класифікація професій, психологічні ознаки професійної діяльності, трудовий процес та його компоненти</p> <p>1. Характеристика праці: об'єкт, предмет, цілі, засоби і знаряддя праці. Умови праці.</p> <p>2. Класифікація професій. Професія як система соціальних відносин.</p>	4

	<p>3. Трудовий пост, його структура і робоче місце.</p> <p>4. Психологічне забезпечення професійної діяльності в екстремальних умовах та посттравматичний період.</p> <p>Практичні завдання:</p> <p>1. Дайте визначення й охарактеризуйте зміст поняття «праця».</p> <p>2. Дайте визначення й охарактеризуйте зміст поняття «професія».</p> <p>3. Дайте визначення й охарактеризуйте зміст поняття «предмет праці» і «засоби праці».</p> <p>4. Який вплив на суб'єкта праці в межах однієї професії справляють особливості трудового поста й робочого місця?</p> <p>Психологічний глосарій: праця, психологічна служба, філософське визначення праці, психологічні ознаки праці, професія, спеціальність, кваліфікація, посада, трудовий пост, суб'єктивна значущість праці.</p> <p>Основна література до теми: 4, 6, 14, 16, 18, 22, 24, 26, 34, 38, 44, 47.</p> <p>Додаткова література: 18, 23, 27, 31, 48, 51.</p>	
7-8	<p>Тема 4. Психологічна характеристика суб'єкта праці, його структура</p> <p>1. Психологічна структура особистості працівника.</p> <p>2. Індивідуальний стиль праці.</p> <p>3. Періодизація розвитку особистості працівника.</p> <p>4. Негативний вплив трудової діяльності на розвиток працівника.</p> <p>Практичні завдання:</p> <p>1. Визначте основні етапи розвитку суб'єкта праці (за Є. О. Клімовим, А. К. Марковою, Б. Лівехуд, Дж. Сьюпером).</p>	4

	<p>2. Дайте визначення поняття «індивідуальний стиль діяльності».</p> <p>3. Назвіть суперечливі тенденції, що впливають на становлення професіонала.</p> <p>4. Визначте основні фактори і фази криз професійного розвитку.</p> <p>Психологічний глосарій: суб'єкт праці, функціональний стан, оптант, індивідуальний стиль трудової діяльності, професійна самосвідомість, професійні деструкції, ідентичність, «Я-концепція».</p> <p>Основна література до теми: 1, 2, 6, 8, 16, 24, 28, 32.</p> <p>Додаткова література: 3, 6, 12, 13, 17, 30, 32, 35, 54.</p>	
9–10– 11	<p style="text-align: center;">Тема 5. Психологічне професіографування</p> <p>1. Професіографування в діяльності практичного психолога.</p> <p>2. Професіографія як засіб психологічного вивчення професії і професійної діяльності людини.</p> <p>3. Принципи і методи психологічної професіографії.</p> <p>4. Схеми професіографування. Способи фіксації професіографічного матеріалу.</p> <p>Практичні завдання:</p> <p>1. Назвіть основні структурні елементи професіограми.</p> <p>2. Що таке професіографічна картка професії?</p> <p>3. Визначте способи фіксації професіографічного матеріалу.</p> <p>4. Які професійно важливі знання повинен мати практичний психолог для здійснення професіографічного аналізу?</p> <p>Психологічний глосарій: професія, професіограма, професіографування, класифікаційна картка професії, психограма, аналітична професіограма.</p> <p>Основна література до теми: 1, 12, 18, 20, 40, 44, 48, 50, 51.</p> <p>Додаткова література: 36, 37, 48, 49, 53.</p>	6

Змістовий модуль II

ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ПРАЦІ

12-13	<p data-bbox="331 286 1264 394" style="text-align: center;">Тема 6. Психологічне вивчення людини як суб'єкта професійної діяльності</p> <ol data-bbox="260 421 1337 918" style="list-style-type: none">1. Цілі і методи вивчення структури суб'єкта професійної діяльності.2. Критерії і методи діагностики рівня сформованості основних структурних компонентів суб'єкта діяльності.3. Індивідуальний стиль діяльності: феноменологія індивідуальних стилів.4. Концепції інтегрального дослідження індивідуальності суб'єктів праці. <p data-bbox="260 945 639 981">Практичні завдання:</p> <ol data-bbox="260 1008 1337 1832" style="list-style-type: none">1. Визначте, у чому полягають особливості методів діагностики професійно важливих якостей суб'єктів праці.2. Назвіть відомі Вам методи психодіагностики в системі профвідбору.3. Охарактеризуйте психічні регулятори професійної праці людини («образ об'єкта», «образ суб'єкта», «образ суб'єктно-об'єктних і суб'єктно-суб'єктних відносин»), методи їх вивчення і способи формування.4. Поясніть, у чому полягає специфіка автоматизованої системи професійної психодіагностики (АСПП).5. Назвіть й охарактеризуйте методики психодіагностики соціально-психологічного забезпечення професійної діяльності особистості. <p data-bbox="260 1859 1337 2029">Психологічний глосарій: професійний життєвий шлях, професійний світогляд, професійний менталітет, професійна активність, професійні уподобання, психологічний бар'єр,</p>	4
-------	--	---

	<p>професійне самовизначення, суб'єкт діяльності, ПВЯ (професійно важливі якості), мотивація.</p> <p>Основна література до теми: 1, 2, 3, 12, 16, 19, 21, 22, 23, 30, 36, 37, 48, 49.</p> <p>Додаткова література: 2, 4, 6, 7, 9, 13, 30, 31, 33, 51, 52.</p>	
14–15	<p>Тема 7. Психологічні проблеми формування і збереження професійних кадрів: профорієнтація, профінформація, профвиховання, профконсультація, профпідготовка і перепідготовка</p> <p>1. Профорієнтація: характеристика структурних компонентів.</p> <p>2. Психологічні основи профвиховання і професійного навчання: види і форми.</p> <p>3. Індивідуальна профконсультація як умова активізації самовизначення людини під час вибору професії.</p> <p>4. Соціально-психологічне гарантування надійної та безпечної діяльності спеціалістів.</p> <p>Практичні завдання:</p> <p>1. Назвіть соціально-психологічні, організаційні і психологічні заходи щодо збереження працездатності у звичайних та екстремальних умовах.</p> <p>2. Визначте чинники соціально-психологічного гарантування надійної та безпечної діяльності спеціалістів.</p> <p>3. Здійсніть аналіз сучасного стану професійної орієнтації дітей, молоді та дорослих в Україні.</p> <p>4. Поясніть принципи, методи, обмеження профорієнтаційної і профконсультаційної роботи.</p> <p>Психологічний глосарій: профорієнтація, професійне самовизначення, профконсультація, профвиховання, професійне навчання, індивідуальний стиль діяльності, кар'єра, працездатність.</p>	4

	<p>Основна література до теми: 8, 11, 19, 21, 29, 31, 34, 37, 42, 43, 48.</p> <p>Додаткова література: 1, 5, 6, 8, 10, 11, 14, 23, 26, 30, 50, 51.</p>	
16–17	<p>Тема 8. Психологічні основи профвідбору/добору, розміщення, адаптації, стабілізації та атестації робочих кадрів</p> <p>1. Професійний відбір як елемент керування персоналом.</p> <p>2. Професійна придатність. Психологічна характеристика складових частин поняття «профпридатність».</p> <p>3. Динамічність і градуальність як аспекти профпридатності. Об'єктивні методи встановлення профпридатності.</p> <p>4. Психологічні механізми адаптації людини до діяльності в організації.</p> <p>Практичні завдання:</p> <p>1. Поясніть, чим відрізняється профвідбір від профдобору. Назвіть відомі Вам методики профвідбору/добору.</p> <p>2. Розробіть систему підбору персоналу рекрутингової компанії, що спеціалізується на пошуку керівників вищої ланки.</p> <p>3. Визначте, у чому полягають особливості діагностики професійних кадрів під час атестації.</p> <p>4. Назвіть методи оцінки адаптації робочих кадрів.</p> <p>Психологічний глосарій: профвідбір, профдобір, профпридатність, динамічність і градуальність профпридатності, профмайстерність, адаптація, професійна адаптація, дезадаптація, перекваліфікація.</p> <p>Основна література до теми: 4, 5, 10, 12, 21, 23, 31, 37, 48.</p> <p>Додаткова література: 2, 6, 15, 16, 19, 20, 21, 22, 25, 27, 30, 31, 33, 47, 48.</p>	4

18–19	<p align="center">Тема 9. Соціально-психологічні проблеми взаємовідносин у трудовому колективі</p> <p>1. Психологічна характеристика виробничого колективу.</p> <p>2. Міжособистісні відносини і соціально-психологічний клімат у виробничому колективі.</p> <p>3. Конфлікт, його структура, причина виникнення конфліктів у трудовому колективі.</p> <p>4. Методи дослідження і способи оптимізації соціально-психологічного клімату у трудовому колективі.</p> <p>Практичні завдання:</p> <p>1. Розкрийте зміст поняття «виробничий колектив». Поясніть, у чому полягає соціально-економічна різноманітність праці та соціальні відмінності між працівниками.</p> <p>2. Назвіть основні компоненти організаційної культури.</p> <p>3. Поясніть, що таке «соціальна норма» і «соціальний контроль».</p> <p>4. Визначте, у чому полягають моральні орієнтації в колективі.</p> <p>Психологічний глосарій: міжособистісні відносини, соціальна норма, соціальний контроль, організація, організаційна культура, колектив, керівник, лідер організації, менеджер по персоналу, кадровий менеджмент.</p> <p>Основна література до теми: 6, 7, 11, 17, 12, 18, 19, 20, 21, 27, 28, 34.</p> <p>Додаткова література: 15, 16, 17, 23, 26, 30, 35, 51.</p>	4
20–21–22	<p align="center">Тема 10. Психологічні аспекти підвищення професійної працездатності і гарантування безпеки праці</p> <p>1. Працездатність як показник зміни функціонального стану людини у процесі діяльності.</p>	6

2. Закономірності змін працездатності у процесі праці. Кризи професійного розвитку. Професійні захворювання та професійні деструкції.

3. Психологічні засоби підвищення безпечної поведінки людини у професійній діяльності.

4. Психологічні методи корекції і профілактики несприятливих функціональних станів.

Практичні завдання:

1. Назвіть чинники, які впливають на надійність професійної діяльності.

2. Визначте об'єктивні і суб'єктивні причини нещасних випадків.

3. З'ясуйте критерії оцінки працездатності.

4. Поясніть, як зовнішні і внутрішні фактори безпеки праці обумовлюють рівень працездатності суб'єкта праці.

Психологічний глосарій: безпека праці, працездатність, травматологія, адаптація, стрес, депресія, професійна деструкція, емоційне вигорання, нервово-психічна стійкість, психологічний комфорт, волюва мобілізація, саморегуляція, виробнича втома, психологічна та фізіологічна втома, виробничий травматизм.

Основна література до теми: 2, 3, 5, 9, 19, 21, 22, 27, 45, 46, 48.

Додаткова література: 5, 6, 16, 19, 23, 24, 25, 26, 31, 35, 50.

VII. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота студентів (СРС) полягає у підготовці до практичних занять. Студентам пропонується самостійно опрацювати першоджерела та поглибити знання з визначених тем. Студенти повинні зробити конспект (далі «конспект першоджерел»), що перевірятиметься викладачем по даним темам на практичних заняттях. Зміст СРС з складається з таких видів роботи:

1. Ведення конспекту першоджерел та тематичного словника (психологічний глосарій до практичних занять).

2. Опрацювання літератури з кожної теми за формою, яка обирається самостійно (конспект, тези, план, таблиця, схема, висновки тощо). Список рекомендованої літератури до кожної теми можна доповнити науковими працями, які слухач підібрав самостійно. Доцільно порівнювати виклад (або зміст) матеріалу з певного питання в різних джерелах.

4. Підготовка і виконання завдань, передбачених програмою практичної підготовки, в тому числі курсового проектування, тощо;

5. Підготовка до усіх видів контролю, в тому числі до курсових, модульних і комплексних контрольних робіт та підсумкової державної атестації.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Тема № 1 МЕТОДОЛОГІЧНІ І ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ПРАЦІ		
1.	<p>1. Визначте завдання, принципи, методи, основні етапи розвитку психології праці / Дрент П. Дж., Тієрру Х., Віллемс П. Дж., де Волфф Ш. // Див. базова література № 22. – С. 10–20.</p> <p>2. Назвіть основні методи аналізу трудової діяльності, методи аналізу конкретних завдань / Джен А. Алгера. Анализ трудовых задач и новые технологии // Див. базова література № 22. – С. 21–38.</p> <p>3. Визначте місце інженерної психології у психології праці за Ю. К. Стрелковим / Стрелков Ю. К. Инженерная и профессиональная психология // Див. базова література № 24. – С. 9–11.</p> <p>4. Визначте роль і місце психології праці на підприємстві / С. Ю. Манухина. Генезис изучения деятельности психолога. Особенности деятельности психолога в кадровом бизнесе // Див. базова література № 25. – С. 21–29.</p> <p>5. Охарактеризуйте психологію праці як галузь знань, галузь науки та практики / Е. А. Климов, О. Г. Носкова. Техничко-психологическое проектирование средств труда в промышленности // Див. базова література № 25. – С. 11–18..</p>	14
Тема № 2 МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЇ ПРАЦІ		
2.	<p>1. З'ясуйте особливості основних методів психодіагностики професіонала за С. О. Манічевим / Манічев С. О. Эффективность і особливості основних методів</p>	14

	психодіагностики професіонала // Див. базова література № 42. – С. 121–156.	
	2. Визначте області застосування тестів здібностей за Є. М. Борисовою / Борисова Є.М. Автоматизована технологія психодіагностики персоналу // Див. базова література № 42. – С. 175–187.	
	3. Охарактеризуйте зміст технологічних етапів АСППД (авторизованої системи професійної психодіагностики) / А. А. Фрумкин, Т. П. Зинченко, Л. В. Винокуров. Автоматизированная технология психодиагностики персонала // Див. базова література № 42. – С. 188–196.	
	4. Розкрийте концептуальні основи професійного тренінгу / С. И. Макшанов. Профессиональный тренинг // Див. базова література № 42. – С. 387–402.	
	5. Охарактеризуйте методи дослідження трудової діяльності / В. А. Бодров. Методологические приемы психологического анализа деятельности // Див. базова література № 25 – С. 225–228.	
Тема № 3		
ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: КЛАСИФІКАЦІЯ ПРОФЕСІЙ, ПСИХОЛОГІЧНІ ОЗНАКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ТРУДОВИЙ ПРОЦЕС І ЙОГО КОМПОНЕНТИ		
3.	1. Поясніть специфіку мікро-і макродинаміки діяльності за Ю. Я. Голиковим, А. Н. Костіним / Голиков Ю. Я., Костин А. Н. Описание динамики деятельности // Див. базова література № 24. – С. 133–138.	14
	2. Визначте особливості процедури, програми та алгоритму дії / Д. Босман. Системный подход к проектированию социотехнических систем // Див. базова література № 22. – С. 39–60.	

	3. Поясніть основні складові характеристик праці та їх вимірювання / Рендел Б. Данхем. Основные составляющие характеристик труда и их измерение // Див. базова література № 22. – С. 74–86.	
	4. Розкрийте зміст поняття «трудовий пост»/ Е. А. Климов. Трудовой пост и его структура // Див. базова література № 25 – С. 41–52.	
	5. Назвіть основні психологічні характеристики типів професіоналів / Е. А. Климов. Описательные психологические характеристики типов профессионалов // Див. базова література № 25. – С. 152–177.	
Тема № 4		
ЛЮДИНА І ПРАЦЯ: ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТА ПРАЦІ		
4.	1. Розкрийте зміст поняття «суб'єктивна значущість праці» / С. Антонио Руис Куантанилла, Дернард Вилперт. Субъективная значимость труда – научный статус концепции // Див. базова література № 22. – С. 262–275.	16
	2. Назвіть психологічні особливості криз професійного становлення суб'єкта праці /Э. Ф. Зеер, Э. Э. Сыманюк. Кризисы профессионального становления личности // Див. базова література № 42. – С. 423–438.	
	3. Назвіть мотиви пошуку робочого місця / Е. П. Ильин. Мотивация трудовой деятельности. // Див. базова література № 42. – С. 197–211.	
	4. Визначте особливості сучасної мотивації праці / А. А. Сарно. Современная мотивация и отношение к труду: социокультурный аспект // Див. базова література № 42. – С. 214–225.	

	5. Визначте компоненти професійної самосвідомості / Е. А. Климов. О структуре профессионального самосознания, профессионализма и профессионала // Див. базова література № 42 – С. 409–414.	
Тема № 5		
ПСИХОЛОГІЧНЕ ПРОФЕСІОГРАФУВАННЯ		
5.	1. Назвіть основні завдання, цілі та структурні компоненти професіограми за М. О. Дмитрієвою / Дмитриева М. А. Цели профессиографии и структура профессиограммы // Див. базова література № 41. – С. 84–91.	14
	2. Поясніть у чому полягає специфіка аналітичної професіограми / Е. М. Иванова. Аналитическая профессиограмма как средство обеспечения профессиональной диагностики кадров // Див. базова література № 42. – С. 92–102.	
	3. З'ясуйте критерії успішної професійної діяльності / Б. В. Кулагин. Анализ профессиональной деятельности. Профессиография. // Див. базова література № 42. – С. 102–120.	
	4. Охарактеризуйте професіографічний метод аналізу трудової діяльності / Е. М. Ильин. Дифференцированное профессиографирование – стратегия психологического изучения профессиональной деятельности // Див. базова література № 25 – С. 229–234.	
	5. Визначте методи професіографічного дослідження / Э. Ф. Зеер. Сущность профессиографии // Див. базова література №25 – С.235 –243.	

Тема № 6		
ПСИХОЛОГІЧНЕ ВИВЧЕННЯ ЛЮДИНИ ЯК СУБ'ЄКТА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ		
6.	<p>1. З'ясуйте особливості мислення за О. К. Тихоміровим / Тихоміров О. К. Осознанное и неосознанное в мыслительной деятельности // Див. базова література № 24. – С. 116–126.</p> <p>2. Назвіть основні особистісні та поведінкові чинники, що сприяють професійному стресу / Энтони Дж. Макмихаэл. Личность, поведение и ситуативные изменения при адаптации к профессиональным стрессам // Див. базова література № 22. – С.276 –301.</p> <p>3. Поясніть схему індивідуальної психологічної характеристики суб'єкта праці / Босман Д. Системный подход к проектированию соцыотехнических систем // Див. базова література № 22. – С. 39–60.</p> <p>4. Визначте робоче навантаження та методи його оцінки / Гуннар Йоханнсен. Рабочая нагрузка и ее измерение // Див. базова література № 22. – С. 88–97.</p> <p>5. З'ясуйте чинники дієздатності суб'єкта праці / Режим труда и отдых операторов // Див. базова література № 25 – С. 260–264.</p>	14
Тема № 7		
ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ І ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КАДРІВ: ПРОФОРІЄНТАЦІЯ, ПРОФІНФОРМАЦІЯ, ПРОФВИХОВАННЯ, ПРОФКОНСУЛЬТАЦІЯ, ПРОФПІДГОТОВКА І ПЕРЕПІДГОТОВКА		
7.	<p>1. Поясніть процедуру формування навичок контролю стресових станів / Л. Келвин Хамбергер, Джеффри М. Лоор. Формированное навыеов контроля стрессовых состояний // Див. базова література № 22. – С. 243–260.</p>	14

	<p>2. З'ясуйте від чого залежить здатність суб'єкта праці до переносу навичок та вмінь / Патрик Дж. Анализ труда, обучение и способность к переносу навыков: некоторые теоретические и практические результаты // Див. базова література № 22. – С. 61–73.</p>	
	<p>3. Визначте чинники що впливають на задоволеність працею /Г. К. Уайт. Удовлетворенность трудом и мотивация – разработка практических подходов к их повышению. // Див. базова література № 22. – С. 321 – 334.</p>	
	<p>4. Назвіть основні напрямки розробок ГАОС (гнучких автоматизованих освітніх систем) /А. М. Зимичев. ГАОС в профессиональном образовании: сущность и разработка // Див. базова література № 42. – С. 402–408.</p>	
	<p>5. Назвіть форми становлення особистості у процесі її професіоналізації /А. Р. Фонарев. Формы становления личности в процессе ее профессионализации // Див. базова література № 42. – С. 414–423.</p>	
<p>Тема № 8</p> <p>ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОФВІДБОРУ/ДОБОРУ, РОЗМІЩЕННЯ, АДАПТАЦІЇ, СТАБІЛІЗАЦІЇ ТА АТЕСТАЦІЇ РОБОЧИХ КАДРІВ</p>		
8.	<p>1. Визначте основні критерії професійної надійності суб'єкта праці за В. А. Бодровим / В. А. Бодров Ошибочное действие как показатель уровня профессиональной пригодности // Див. базова література № 24. – С. 148–155.</p>	14
	<p>2. Визначте процедурні особливості інтерв'ю під час профвідбору, що найбільш істотним чином впливають на поведінку людини / Симоненко С. И. Поведение человека в прцессе отборочного интервью как фактор, вызывающий доверие // Див. базова література № 42. – С. 157–175.</p>	

	3. Визначте чинники ефективного психологічного відбору / Н. И. Майзель, В. Д. Небылицин, Б. М. Теплов. Сущность и условия организации эффективного психологического отбора // Див. базова література № 42. – С. 252–262.	
	4. Охарактеризуйте критерії професійної придатності / В. Л. Марищук. Критерии профессиональной пригодности в отборе // Див. базова література № 42. – С. 263–268.	
	5. Назвіть основні принципи організації і проведення профвідбору / В. А. Бодров. Научно-практические аспекты и принципы разработки системы психологического профотбора // Див. базова література № 42. – С. 268–281.	
Тема № 9		
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМВІДНОСИН У ТРУДОВОМУ КОЛЕКТИВІ		
9.	1. Поясніть психологічні особливості професійної групи за В. А. Бодровим / В. А. Бодров Психологические особенности профессиональной группы // Див. базова література № 24. – С. 156–166.	16
	2. Визначте чинники поліпшення злагодженості групових процесів та зміни ціннісних орієнтацій задля подолання напруження у праці / Харольд Бриджер. Улучшение согласованности групповых процессов и изменение ценностных ориентаций для осознания и преодоления напряженности в труде // Див. базова література № 22. – С. 302–320.	
	3. Визначте чинники що впливають на ефективність роботи групи /В. Л. Гайда. Формирование команды. // Див. базова література № 42. – С. 476–490.	
	4. З'ясуйте, які дії необхідні для формування команди /	

	С. И. Файбушевич. Принципы и методы командной работы в управлении персоналом // Див. базова література № 42. – С. 490–500.	
	5. Порівняйте поняття «соціалізація» і «професіоналізація» / А. К. Маркова. Професионализация и социализация // Див. базова література № 25. – С. 73–79.	
Тема № 10		
ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ І ГАРАНТУВАННЯ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ		
10	1. Визначте фізіологічні, екологічні та психосоціальні критерії реорганізації діяльності / Ульф Аберг. Техники реорганизации рутинных видов труда // Див. базова література № 22. – С. 136–142.	14
	2. Назвіть джерела професійного стресу/ Кари Л. Купер, Джуди Маршал. Источники стресса «белых воротничков» // Див. базова література № 22. – С. 179–204.	
	3. Визначте показники професійного стресу / Станислав В. Касл. Эпидемиологический подход к изучению стресса в труде // Див. базова література № 22. – С. 144–178.	
	4. Поясніть моделі стресу та їх основні компоненти / Томас Кокс, Колин Маккей. Трансактний подход к изучению производственного стресса // Див. базова література № 22. – С. 205–224.	
	5. З'ясуйте які мотиви обумовлюють ініціативне і відповідальне ставлення до роботи / В. Н. Князев. Методы управления мотивацией с целью повышения инициативы и ответственности // Див. базова література № 42. – С. 225–229.	

VIII. ЗМІСТ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ (ІНДЗ)

Виконання ІНДЗ потребує від студентів пошуку повної, вичерпної відповіді на питання використання методів та конкретних методик психології праці, їх характеристики, особливостей обробки отриманих даних. ІНДЗ передбачає виконання теоретичного обґрунтування використання методів психології праці і практичного (психодіагностичного) їх опрацювання.

Індивідуальна робота студентів здійснюється під керівництвом викладача. Індивідуальні завдання виконуються самостійно і не входять до тижневого аудиторного навантаження студента. Викладач контролює виконання індивідуального завдання на консультаціях, графік яких розробляється і затверджується завідувачем кафедри на початку семестру.

ІНДЗ складається з блоку психодіагностичних завдань, спрямованих на опрацювання методів і методик психології праці, виконання психодіагностичних досліджень за запропонованою тематикою.

Блок завдань ІНДЗ

1. Методи професійної діагностики у психології праці.
2. Методи аналізу й обробки емпіричних даних у психології праці.
3. Емпірико-пізнавальні методи психології праці.
4. Методи корекції і конструктивного впливу у психології праці.
5. Методи вивчення здібностей.
6. Методи вивчення і шляхи профілактики нещасних випадків.
7. Методи дослідження мотивів.
8. Методи оцінки психічних станів людини.
9. Метод незалежних характеристик.
10. Лабораторний і природний експерименти (констатуюча і формуюча форми).

11. Метод експертної оцінки (рейтинг).
12. Методи опитування (бесіда, інтерв'ю, анкета).
13. Порівняльний метод.
14. Лонгітюдний і комплексний метод у психології праці.
15. Методи діагностики властивостей нервової системи (Я. Стреляу, рефлексометр).
16. Методи вивчення психомоторики.
17. Методи вивчення рівня інтелектуального розвитку професіонала.
18. Методи вивчення властивостей темпераменту.
19. Методи вивчення індивідуальних особливостей мотиваційної сфери і характеру.
20. Трудовий метод.
21. Біографічний метод.
22. Метод аналізу документації.
23. Метод експертизи.
24. Моделювання й експеримент.
25. Метод алгоритмічного опису професії.
26. Проективні методи.
27. Психологічний консиліум.
28. Методи дослідження і способи оптимізації соціально-психологічного клімату у трудовому колективі.
29. Психологічні методи корекції і профілактики несприятливих функціональних станів.
30. Психодіагностика мотиваційних чинників працевлаштування.
31. Діагностика рівня професійної готовності людини.
32. Призначення і сфери використання методики К. Л. Вілсона «Цикл управлінських умінь».
33. Призначення і сфери використання методики дослідження ціннісних орієнтацій («Ціннісні орієнтації» М. Рокіча).

34. Призначення і сфери використання методики КВТ (Короткий відбірний тест) В. Вандерліка.
35. Призначення і сфери використання методики «Аналіз обмежень» (дослідження психологічних обмежень керівників) М. Вудкока і Д. Френсіса.
36. Призначення і сфери використання методики «Кар'єрні якорі» Е. Шейна.
37. Призначення і сфери використання методики діагностики ціннісних орієнтацій в кар'єрі «Якорі кар'єри» (адаптація В. Чікера і В. Винокурова методики Е. Шейна).
38. Призначення і сфери використання методики Л. А. Йовайши «Що мені подобається?».
39. Призначення і сфери використання методики типології особистості І. Майерс, К. Бріггс «МВТІ» (Myers-Briggs Type Indicator).
40. Призначення і сфери використання методики «ОПГ» (опитувальник професійної готовності) Л. Кабардової.
41. Призначення і сфери використання методики «ОПС» (опитувальник професійної спрямованості) Дж. Голланда.
42. Призначення і сфери використання методики «Карта інтересів» О. Голомштока.
43. Призначення і сфери використання методики «Профіль» Г. Резапкіної.
44. Призначення і сфери використання методики діагностики невербальної креативності (методика Е. Торренса модифікована О. Вороніним).
45. Призначення і сфери використання методики діагностики міжособистісних відносин Т. Лірі.
46. Призначення і сфери використання методики дослідження особистісного фактору прийняття рішення в ситуації невизначеності (ризик) «ОФР-25» Т. В. Корнілова.

47. Призначення і сфери використання методик дослідження мислення у психології праці.
48. Призначення і сфери використання методик дослідження пам'яті у психології праці.
49. Призначення і сфери використання методик дослідження творчого потенціалу у психології праці.
50. Призначення і сфери використання методик дослідження інтелекту у психології праці.
51. Призначення і сфери використання методик дослідження уваги у психології праці.
52. Призначення і сфери використання методик дослідження уяви у психології праці.
53. Призначення і сфери використання методик дослідження особливостей сприйняття у психології праці.
54. Призначення і сфери використання методик дослідження особливостей мислення суб'єктів праці мислення у психології праці.
55. Призначення і сфери використання методик дослідження вольових якостей суб'єктів праці у психології праці.
56. Призначення і сфери використання методик дослідження темпераменту у психології праці.
57. Призначення і сфери використання методик дослідження характеру у психології праці.
58. Призначення і сфери використання методик дослідження здібностей у психології праці.
59. Призначення і сфери використання методик дослідження професійної спрямованості у психології праці.
60. Призначення і сфери використання методик дослідження міжособистісних стосунків у психології праці.

Теми курсових робіт з курсу «Психологія праці»

1. Психологія праці як галузь наукового знання про працю.
2. Психологія праці як галузь науки.
3. Психологічний аналіз професійної діяльності.
4. Історія зарубіжної психології праці.
5. Умови професійної діяльності та ефективність праці.
6. Функціональні стани людини та праці.
7. Причини виробничих стресів, форми їх прояву та профілактика.
8. Специфічні функціональні стани у психолого-педагогічній діяльності.
9. Психологія виробничого травматизму та аварійності.
10. Фактори, що впливають на безпеку праці.
11. Профілактика нещасних випадків.
12. Психологічні особливості адаптації людини до професійної діяльності.
13. Проблема суб'єктивної значущості, задоволеності працею і трудової мотивації.
14. Характеристика основних складових поняття «значущість праці».
15. Зовнішні і внутрішні мотиваційні фактори праці.
16. Основні показники задоволеності роботою.
17. Основні етапи розвитку суб'єкта праці.
18. Дослідження періодизації розвитку суб'єкта праці (за Є. О. Клімовим).
19. Дослідження періодизації розвитку суб'єкта праці (за А. К. Марковою).
20. Дослідження періодизації розвитку суб'єкта праці (за Дж. Сьюпером).
21. Дослідження психологічної системи професійної діяльності (за В. Д. Шадриковим).
22. Проблема формування індивідуального стилю трудової діяльності.
23. Психологічна характеристика основних аспектів формування індивідуального стилю діяльності.

24. Психологічна характеристика особливостей розвитку професійної самосвідомості.
25. Дослідження «Я-концепції» у розвитку професійної самосвідомості (Е. Бернс, К. Роджерс).
26. Суперечливі тенденції, що впливають на становлення професіонала.
27. Кризи професійного становлення.
28. Загальне уявлення про життєві і професійні кризи (погляди Г. Шихі, Б. Ливехуда).
29. Основні фактори і фази криз професійного розвитку (за Е. Ф. Зеєром).
30. Дослідження психології оптантів.
31. Професійні деструкції.
32. Дослідження професійної мотивації.
33. Формування індивідуального стилю праці.
34. Психологія виробничого колективу.
35. Основні характеристики виробничого колективу.
36. Дослідження особистісно-рольових конфліктів у виробничому колективі.
37. Основні моделі кадрового менеджменту.
38. Проблема лідерства в організації.
39. Проблема індивідуального стилю управлінської діяльності.
40. Дослідження основних компонентів організаційної культури.
41. Характеристика основних компонентів організаційної (корпоративної культури).
42. Дослідження специфічних функціональних станів у психолого-педагогічній діяльності.
43. Причини і форми прояву виробничих стресів.
44. Профілактика виробничих стресів.
45. Основні напрями концептуалізації «стресу у праці». Види професійного стресу.

46. Техніки саморегуляції в умовах комунікативного професійного стресу (за Н. В. Самоукіною).
47. Джерела стресу «білих комірців» та основні напрями управління виробничим стресом (за К. Л. Купер, Р. Дж. Маршалл).
48. Деструктивні і конструктивні функції виробничого конфлікту.
49. Психологічна характеристика основних фаз розвитку виробничого конфлікту.
50. Загальні характеристики та основні типи конфліктних особистостей (Ф. М. Бородкін і Н. М. Коряк).
51. Методи професійної діагностики у психології праці.
52. Методи корекції і конструктивного впливу у психології праці.
53. Психологічна професіограма, її цілі.
54. Методи психологічного вивчення професій.
55. Психологічна класифікація професій (Є. Клімов).
56. Цілі, завдання і структура системи професійної орієнтації.
57. Професійна адаптація, її основні стани і сутність.
58. Психологічна експертиза, її завдання.
59. Психологічні питання безпеки праці.
60. Психологічні основи професійного відбору, підбору, розміщення та атестація кадрів.
61. Психологічна структура трудової діяльності.
62. Здібності і професійна успішність. Динаміка здібностей.
63. Здібності і професійна придатність.
64. Дослідження професійних здібностей.
65. Методи вивчення і шляхи профілактики нещасних випадків.
66. Професійно значущі властивості та їх динаміка.
67. Мотиви професійної діяльності.
68. Вплив умов фізичного середовища на психічний стан людини.
69. Методи оцінки психічних станів людини.

70. Функціональні стани і працездатність.
71. Прогнозування успішності діяльності.
72. Дослідження індивідуальних відмінностей у психології праці.
73. Психологічні основи професійної консультації.
74. Психологічне вивчення причин аварійності.
75. Психологічні питання трудової експертизи.
76. Прогностична трудова експертиза.
77. Фактори безпеки праці та їх взаємозв'язок.
78. Особистісний фактор у травматизмі, аварійності, зниження якості роботи.
79. Індивідуальні якості особистості професіонала та їх зв'язок з безпекою праці.
80. Формування професійних умінь і навичок.
81. Психологічні методи впливу під час боротьби з травмами на виробництві.
82. Психологія безпеки праці.
83. Діагностика властивостей нервової системи (Я. Стреляу).
84. Вивчення психомоторики.
85. Дослідження рівнів інтелектуального розвитку професіонала.
86. Методи вивчення властивостей темпераменту суб'єкта праці.
87. Вивчення індивідуальних особливостей мотиваційної сфери і характеру.
88. Професійна придатність та шляхи адаптації людини до вимог професії.
89. Кризи професійного становлення.
90. Проблема стилю діяльності та структурування її простору.
91. Рівні психологічної підтримки суб'єкта праці.
92. Психологічні особливості трудової діяльності.
93. Дослідження індивідуального стилю трудової діяльності.

94. Потреби і здібності у виробничому колективі.
95. Спосіб організації спільної діяльності, міжособистісні відносини та ефективність праці.
96. Професійне спілкування і психологія професійних конфліктів.
97. Професійний конфлікт: поняття конфлікту, види конфліктів, стадії конфліктів, характеристика етапів конфліктів.
98. Психотехнології вирішення професійного конфлікту.
99. Дослідження професійно важливих якостей і здібностей.
100. Психотехнології ефективного найму.

ІХ. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Приклад розподілу балів для заліку

Особливості проведення семестрового підсумкового контролю відображаються в робочій програмі та описі дисципліни і доводяться до відома студентів групи на першому занятті з дисципліни.

Система оцінювання

Поточний контроль успішності студентів здійснюється в усній та письмовій формах під час проведення практичних заняттях. Оцінка поточного контролю знань студентів виставляється за:

1. Систематичність та активність на практичних заняттях, при цьому оцінюється рівень знань продемонстрованих у відповідях і виступах на заняттях, активність при обговоренні дискусійних питань.

2. Виконання домашніх письмових завдань, передбачених самостійною роботою студента.

3. Виконання тематичних контрольних робіт (при цьому оцінка виставляється за практичні навички та теоретичні знання яких набули студенти після опанування певної теми, за результатами тестування, відповідей на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, виробничих ситуацій, виконання індивідуальних занять, у тому числі підготовки рефератів).

Облік успішності здійснюється у відповідному журналі групи у традиційній 5-бальній шкалі. На підсумковому занятті викладач розраховує і доводить до відома студентів середню із всіх поточних оцінок.

Поточний контроль (УПК/ППК :_max. сума 75 балів):

1. **Усний поточний контроль (УПК: max. 5 балів):** Усна відповідь (розкриття теоретичних питань) на практичному занятті оцінюється від 1 до 5 балів.

2. **Письмовий поточний контроль (ППК: max. 10 балів), а саме:**

2.1. Тест (мак 2 бали). Письмове тестове завдання з окремої теми оцінюється наступним чином :

8-10 правильних відповідей - 2 балів;

1-7 правильних відповідей – 1 бал;

2.2. Письмове завдання за темою практичного заняття, або психологічний диктант (психологічний глосарій до теми) оцінюється мак. 3 бали.

2.3. За самостійну роботу (мак. 5 балів за виконання самостійних завдань до теми практичного заняття, а саме опрацювання першоджерел та ведення конспекту першоджерел).

У випадку коли студент не готовий до виконання завдання, йому нараховується 0 балів.

3. ІНДЗ (мак. 20 балів)

Виконання індивідуального науково-дослідницького завдання (ІНДЗ) з даної навчальної дисципліни оцінюється наступним чином, - мак. 20 балів, а саме:

Відмінно - 20 балів;

Добре – 15 балів;

Задовільно – 10 балів.

4. Підсумковий поточний контроль знань студентів (ППКЗ)

Контрольна робота оцінюється мак. у 5 балів за схемою:

5.	Менше 60% прав. відповідей	«2» (незадовільно)
	60-75% прав. відповідей	«3» (задовільно)
	75-90% прав. відповідей	«4» (добре)
	90-100% прав. відповідей	«5» (відмінно)

5. Підсумковий модульний контроль успішності студентів

Після вивчення студентами тем ЗМ (змістовного модулю) навчального курсу, проводиться модульний контроль. Для його проведення використовуються варіанти контрольних модульних робіт. Зміст завдань охоплює всі питання тем винесених на самостійне вивчення. Складовими частинами варіанту контрольного модульного завдання є: тести, теоретичні питання та ситуаційна вправа.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі письмового тестування за програмою даної навчальної дисципліни, яке складається з 60 питань. Шкала оцінювання виглядає наступним чином:

- 60 правильних відповідей – 100 балів;
- 57-59 правильних відповідей – 90 балів;
- 51-56 правильних відповідей – 82 бала;
- 45-50 правильних відповідей – 74 бали;
- 39-44 правильних відповідей – 64 бали;
- 30-38 правильних відповідей – 60 балів;
- 11-29 правильних відповідей – 59 балів;
- 0-10 правильних відповідей – 34 бала.

У разі якщо студент не виконує тестового модульного контрольного завдання, залік складається в усній формі відповідно до затвердженого переліку залікових питань і загальноприйнятих критеріїв оцінювання.

Протягом вивчення курс «Психологія праці» студенти денної форми навчання повинні виконати дві комплексні модульні роботи (ККР № 1 у 9 семестрі за темами 1-5 ЗМ I та ККР № 2 у 10 семестрі за темами 5-10 ЗМ II). Оцінка за виконання цих робіт виставляється в окрему графу у журнал групи.

У разі відсутності студента під час проведення модульного контролю з поважних причин, підтверджених відповідними документами, студент виконує перевірочну роботу у погоджений з викладачем час. У всіх

інших випадках відсутність студента під час модульного контролю автоматично зараховується йому як незадовільна оцінка (0 балів) за відповідний модуль.

Розподіл балів для ЗМ I (9 семестр / ЗМ I, Т.1-5. Форма контролю: залік)

Модуль I					Модуль II		Сума
Змістовний модуль I						ІНДЗ	
Т.1	Т.2.	Т.3.	Т.4.	Т.5.			
пр. з. № 1	пр. з. № 2	пр. з. № 3	пр. з. № 4-5	пр. з. № 6-7	пр. з. №8		
УПК/ППК	УПК/ППК	УПК/ППК	УПК/ППК	УПК/ППК	ППК		
5/10	5/10	5/10	5/10	5/10	5	20	
15	15	15	15	15			100

Т1, Т2 ... Т5 – теми змістових модулів.

Розподіл балів для екзамену (10 семестр / ЗМ II, Т.6-10)

Модуль I					Модуль II		Сума
Змістовний модуль II						ІНДЗ	
Т.6	Т.7	Т.8.	Т.9.	Т.10.			
пр. з. № 1	пр. з. № 2	пр. з. № 3	пр. з. № 4-5	пр. з. № 6-7	пр. з. №8		
УПК/ППК	УПК/ППК	УПК/ППК	УПК/ППК	УПК/ППК	ППК		
5/10	5/10	5/10	5/10	5/10	5	20	
15	15	15	15	15			100

Т6, Т7 ... Т10 – теми змістових модулів.

Розподіл балів, які надаються студентам на екзамені

Модуль I		Модуль II	Сума
Змістовий модуль I	Змістовий модуль II	екзамен	100
Т1, Т2, Т3, Т4, Т5	Т6, Т7, Т8, Т9, Т10	max. 50 балів	max. 100 балів
Сер. арифметична max. 50 балів	Сер. арифметична max. 50 балів		
Середня арифметична Модуля. I. max. 50 балів			

Т1, Т2 ... Т10 – теми змістових модулів.

Максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни, яка завершується екзаменом, становить за поточну успішність max. 50 балів, на екзамені – max. 50 балів. Сума: max. 100 балів

Приклад виконання та оцінювання курсового проекту (роботи)

Загальні положення про написання та оформлення курсової роботи з психології (напрямок підготовки : 6.030103. Практична психологія), основні вимоги щодо порядку викладення матеріалу, підготовки курсових робіт до захисту, критерії їх оцінювання вміщено у методичних рекомендаціях до написання курсової роботи з психології праці: Методичні рекомендації до написання курсової роботи з курсу «Психологія праці» : навч. посіб. [для студ., що навч. за напрямом підготов.: 6.030103. Практична психологія] / І. М. Щербакова. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С.Макаренка, 2013. – 72 с.

Критерії оцінювання курсової роботи подано у Додатку Н. методичних рекомендацій до написання курсової роботи з курсу «Психологія праці» (С.59-60).

Структурні компоненти оцінки курсового проекту	Сума
Загальне оформлення курсової роботи	5
Анотація	5
Зміст	5
Вступ	10
Теоретична частина	20
Експериментальна частина	10
Висновки	10
Література	5
Апробація (наявність апробації роботи в публікаціях статей, тез доповідей, виступів на науково-практичних конференціях)	10
Захист теоретичної частини	10
Захист експериментальної частини	10
Всього	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Норми оцінювання

Оцінки **«відмінно»** заслуговує студент, який виявив усебічні, системні та глибокі знання навчального матеріалу і вміння вільно виконувати передбачені програмою завдання, ознайомлений з основною і додатковою психологічною літературою. Зазвичай оцінка **«відмінно»** ставиться студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних категорій і понять психології праці, усвідомлюють значення наукових знань для організації психологічного дослідження професійної діяльності і суб'єктів праці, творчо використовують їх під час розв'язання ситуаційних завдань.

Оцінки **«добре»** заслуговує студент, який виявив повне знання навчального матеріалу, успішно виконав передбачені програмою завдання, засвоїв рекомендовану основну психологічну літературу. Як правило, оцінка **«добре»** виставляється студентам, які мають системні знання з психології праці і здатні до їх самостійного поповнення та

оновлення під час подальшої професійної діяльності. Одночасно вони допустили несуттєві неточності, пропуски, помилки, які змогли самостійно виправити.

Оцінки **«задовільно»** заслуговує студент, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, потрібному для майбутньої роботи за професією, частково упорався з виконанням передбачених програмою завдань, ознайомлений з частиною рекомендованої основної психологічної літератури. Зазвичай оцінка **«задовільно»** виставляється студентам, які припустилися суттєвих помилок під час відповідей на семінарському занятті, екзамені або під час виконання залікових завдань, але продемонстрували здатність усунути ці помилки за допомогою викладача.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється студенту, який виявив значні прогалини у знаннях основного навчального матеріалу, припустився принципових помилок у виконанні передбачених програмою завдань, не ознайомлений з основною психологічною літературою. Як правило, **«незадовільна»** оцінка виставляється студентам, у яких відсутні знання з психології праці або їх недостатньо для початку професійної діяльності в галузі психології праці.

XI. Екзаменаційні питання з навчальної дисципліни для студентів денної форми навчання

1. Психологія праці як галузь психологічного знання про працю і працюючих: об'єкт, предмет, цілі та завдання психології праці.
2. Історія психології праці: психологія праці у зарубіжних дослідженнях.
3. Історія психології праці: вітчизняна психологія праці XIX- XX ст.
4. Категорії «діяльність» і «праця» у психології. Структура праці.
5. Методологічні і теоретичні основи психології праці. Принципи психології праці.
6. Характеристика основних розділів психології праці.
7. Місце психології праці в системі наук про людину. Актуальні проблеми сучасної психології праці в умовах сьогодення.
8. Класифікація методів психологічного дослідження у психології праці.
9. Поняття «праця». Характеристика праці як діяльності. Психологічні регулятори праці.
10. Психологічний аналіз трудових рухів, дій, діяльності.
11. Трудовий пост та його структура.
12. Об'єкт, предмет, цілі праці. Об'єктивні завдання і суб'єктивно прийняті цілі праці, їх різновиди.
13. Засоби, знаряддя праці та їх основні різновиди.
14. Умови праці (професійне середовище).
15. Психологічне розуміння професійної діяльності (професія, трудовий пост, спеціальність, кваліфікація, посада).
16. Типологія професійної діяльності. Психологічні класифікації професій.
17. Поняття «суб'єкт праці».
18. Структура суб'єкта праці – мотиваційні, когнітивні, операторні, емоційно-вольові показники професійної діяльності людини.
19. Дія («окрема діяльність») як цілісний цикл (етап) трудової діяльності, психологічні дії та операції (уміння, навички).

20. Індивідуальний стиль діяльності суб'єкта праці.
21. Мотиви вибору професії. Мотиви вибору місця роботи.
22. Задоволеність працею і професійна мотивація.
23. Періодизація розвитку людини як суб'єкта праці. Стадії професійного самовизначення особистості.
24. Чинники і фази криз професійного розвитку суб'єкта праці.
25. Особливості реагування суб'єкта праці на екстремальні професійні ситуації.
26. Мотиви «виходу» з професії. Мотивація пошуку робочого місця.
27. Особливості сучасної мотивації праці.
28. Професійні захворювання та професійні деструкції.
29. Професіографування як основа пізнання світу професій.
30. Професіограми і психограми професій.
31. Особливості побудови професіограми.
32. Способи фіксації професіографічного матеріалу.
33. Професійно-прогностична діагностика. Діагностика професійних уподобань особистості.
34. Критерії і методи діагностики рівня сформованості основних структурних компонентів суб'єкта діяльності.
35. Особливості методів діагностики професійно важливих якостей (ПВЯ) суб'єктів праці.
36. Тести здібностей. Діагностика професійних здібностей.
37. Індивідуальний стиль діяльності: феноменологія індивідуальних стилів.
38. Діагностика рівня професійної готовності людини до праці.
39. Методи психодіагностики в системі профвідбору.
40. Методики психодіагностики соціально-психологічного забезпечення професійної діяльності.
41. Психодіагностика мотиваційних чинників працевлаштування.

42. Профорієнтація і профконсультація.
43. Психологічні основи професійного виховання і професійного навчання.
44. Технології професійної освіти як компонент соціально-психологічного супроводження професійної діяльності.
45. Соціально-психологічне гарантування надійної та безпечної діяльності спеціалістів.
46. Соціально-психологічні, організаційні і психологічні заходи щодо збереження працездатності у звичайних та екстремальних умовах.
47. Психофізіологічні заходи підтримки та відновлення працездатності.
48. Теорія і практика професійного психологічного відбору.
49. Документація професійного відбору.
50. Принципи і технології професійного відбору/добору.
51. Схема роботи практичного психолога під час атестування кандидатів для прийому на роботу.
52. Професійна адаптація: чинники, рівні, етапи.
53. Професійна придатність як сукупність психофізіологічних і соціально-психологічних особливостей.
54. Професійна придатність та шляхи адаптації людини до вимог професії.
55. Кількісна оцінка ступеня професійної придатності.
56. Психологічна характеристика складових частин поняття «профпридатність»: тріада факторів «хочу – можу – треба».
57. Визначення критеріїв, методів діагностики і прогнозування готовності до праці.
58. Адаптація та її значення в системі соціально-психологічного забезпечення діяльності.
59. Компоненти, динаміка, детермінантні фактори адаптаційного процесу.
60. Психологічні закономірності та фактори професійної адаптації.

61. Критерії і методи оцінки адаптації робочих кадрів.
62. Атестація персоналу як компонент соціально-психологічного забезпечення професійної діяльності.
63. Атестація і психологічні критерії відбору кандидатів під час працевлаштування на роботу.
64. Психологічна і соціально-психологічна реабілітація хворих та інвалідів як засіб компенсації різних порушень фізичного і психічного здоров'я людини.
65. Умови і можливості компенсаторного пристосування людини до вимог професії.
66. Соціальна структура виробничого колективу.
67. Соціально-економічна різноманітність праці та соціальні відмінності між працівниками.
68. Рух кадрів та проблема стабілізації колективу.
69. Професійно-кваліфікаційне зростання та соціальні переміщення.
70. Професійний стрес та технології ресурсозбереження.
71. Конфлікт, його структура, причина виникнення конфліктів у трудовому колективі.
72. Моральні відносини і психологічний клімат. Соціальна норма і соціальний контроль.
73. Міжособистісні відносини і соціально-психологічний клімат у виробничому колективі.
74. Методи дослідження і способи оптимізації соціально-психологічного клімату у трудовому колективі.
75. Атестація персоналу як компонент соціально-психологічного забезпечення професійної діяльності.
76. Основні поняття та фактори безпеки праці.
77. Працездатність як показник зміни функціонального стану людини у процесі діяльності. Критерії оцінки працездатності.

78. Закономірності змін працездатності у процесі праці. Концепції надійності професійної діяльності спеціалістів.
79. Чинники, які впливають на надійність професійної діяльності. Психологічні аспекти підвищення професійної працездатності.
80. Сучасні системи матеріального стимулювання праці. Способи підтримки мотивації.
81. Професійна кар'єра: механізми процесу кар'єрного зростання; принципи кар'єрного просування по службі.
82. Екстремальні, субекстремальні та особливі умови діяльності.
83. Психологічне забезпечення професійної діяльності в екстремальних умовах і посттравматичний період.
84. Методи діагностики функціонального стану і засоби зниження професійної втоми і підвищення професійної працездатності.
85. Психологічні методи корекції і профілактики несприятливих функціональних станів.
86. Людський фактор у травматології та аварійності. Психологічні та особистісні причини аварійності та травматизму.
87. Об'єктивні та суб'єктивні причини нещасних випадків.
88. Психологічні засоби підвищення безпечної поведінки людини у професійній діяльності.
89. Соціально-психологічне гарантування надійної та безпечної діяльності у звичних та екстремальних умовах.
90. Організаційні та психологічні заходи збереження працездатності.

**Екзаменаційні питання з навчальної дисципліни
для студентів заочної форми навчання**

1. Психологія праці як галузь психологічного знання про працю і працюючих: об'єкт, предмет, цілі та завдання психології праці.

2. Історія психології праці: психологія праці у зарубіжних дослідженнях.
3. Історія психології праці: вітчизняна психологія праці XIX- XX ст.
4. Категорії «діяльність» і «праця» у психології. Структура праці.
5. Методологічні і теоретичні основи психології праці. Принципи психології праці.
6. Місце психології праці в системі наук про людину. Актуальні проблеми сучасної психології праці в умовах сьогодення.
7. Класифікація методів психологічного дослідження у психології праці.
8. Психологічний аналіз трудових рухів, дій, діяльності.
9. Трудовий пост та його структура.
10. Об'єкт, предмет, цілі праці. Об'єктивні завдання і суб'єктивно прийняті цілі праці, їх різновиди.
11. Психологічне розуміння професійної діяльності (професія, трудовий пост, спеціальність, кваліфікація, посада).
12. Типологія професійної діяльності. Психологічні класифікації професій.
13. Поняття «суб'єкт праці». Структура суб'єкта праці – мотиваційні, когнітивні, операторні, емоційно-вольові показники професійної діяльності людини.
14. Індивідуальний стиль діяльності суб'єкта праці.
15. Мотиви вибору професії. Мотиви вибору місця роботи.
16. Періодизація розвитку людини як суб'єкта праці. Стадії професійного самовизначення особистості.
17. Чинники і фази криз професійного розвитку суб'єкта праці.
18. Мотиви «виходу» з професії. Мотивація пошуку робочого місця.
19. Професійні захворювання та професійні деструкції.
20. Професіографування як основа пізнання світу професій. Професіограми і психограми професій.
21. Особливості побудови професіограми. Способи фіксації професіографічного матеріалу.

22. Професійно-прогностична діагностика. Діагностика професійних уподобань особистості.
23. Особливості методів діагностики професійно важливих якостей (ПВЯ) суб'єктів праці.
24. Індивідуальний стиль діяльності: феноменологія індивідуальних стилів.
25. Діагностика рівня професійної готовності людини до праці.
26. Методи психодіагностики в системі профвідбору.
27. Психодіагностика мотиваційних чинників працевлаштування.
28. Профорієнтація і профконсультація.
29. Психологічні основи професійного виховання і професійного навчання.
30. Технології професійної освіти як компонент соціально-психологічного супроводження професійної діяльності.
31. Соціально-психологічні, організаційні і психологічні заходи щодо збереження працездатності у звичайних та екстремальних умовах.
32. Психофізіологічні заходи підтримки та відновлення працездатності.
33. Теорія і практика професійного психологічного відбору.
34. Документація професійного відбору.
35. Принципи і технології професійного відбору/добору.
36. Схема роботи практичного психолога під час атестування кандидатів для прийому на роботу.
37. Професійна адаптація: чинники, рівні, етапи.
38. Професійна придатність як сукупність психофізіологічних і соціально-психологічних особливостей.
39. Психологічна характеристика складових частин поняття «профпридатність»: тріада факторів «хочу – можу – треба».
40. Визначення критеріїв, методів діагностики і прогнозування готовності до праці.

41. Адаптація та її значення в системі соціально-психологічного забезпечення діяльності. Компоненти, динаміка, детермінантні фактори адаптаційного процесу.
42. Психологічні закономірності та фактори професійної адаптації. Критерії і методи оцінки адаптації робочих кадрів.
43. Атестація персоналу як компонент соціально-психологічного забезпечення професійної діяльності.
44. Психологічна і соціально-психологічна реабілітація хворих та інвалідів як засіб компенсації різних порушень фізичного і психічного здоров'я людини.
45. Соціальна структура виробничого колективу.
46. Рух кадрів та проблема стабілізації колективу.
47. Професійно-кваліфікаційне зростання та соціальні переміщення.
48. Професійний стрес та технології ресурсозбереження.
49. Конфлікт, його структура, причина виникнення конфліктів у трудовому колективі.
50. Міжособистісні відносини і соціально-психологічний клімат у виробничому колективі.
51. Методи дослідження і способи оптимізації соціально-психологічного клімату у трудовому колективі.
52. Атестація персоналу як компонент соціально-психологічного забезпечення професійної діяльності.
53. Основні поняття та фактори безпеки праці.
54. Працездатність як показник зміни функціонального стану людини у процесі діяльності. Критерії оцінки працездатності.
55. Сучасні системи матеріального стимулювання праці. Способи підтримки мотивації.
56. Професійна кар'єра: механізми процесу кар'єрного зростання; принципи кар'єрного просування по службі.

57. Екстремальні, субекстремальні та особливі умови діяльності. Психологічне забезпечення професійної діяльності в екстремальних умовах і посттравматичний період.
58. Людський фактор у травматології та аварійності. Психологічні та особистісні причини аварійності та травматизму. Об'єктивні та суб'єктивні причини нещасних випадків.
59. Соціально-психологічне гарантування надійної та безпечної діяльності у звичних та екстремальних умовах.
60. Організаційні та психологічні заходи збереження працездатності.

XII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Щербакова І. М. Навчальна програма курсу «Психологія праці». Для студентів спеціальності «Практична психологія» / І. М. Щербакова. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. – 28 с.

2. Щербакова І. М. Психодіагностика професійного самовизначення особистості : навч.-метод. посіб. / І. М. Щербакова, Г. А. Стадник. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. – 324 с.

3. Щербакова І. М. Методичні рекомендації до написання курсової роботи з курсу «Психологія праці» : навч. посіб. [для студ., що навч. за напрямом підготов.: 6.030103. Практична психологія] / І. М. Щербакова. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. – 72 с.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО ЗМІСТОВНИХ МОДУЛІВ КУРСУ

Приклад тестового завдання до Т. 5. ЗМ І.

1. Професіографування це -..... ?

а) процес науково-практичного опису професій;

б) опис особливостей конкретної професії, що розкриває специфіку професійної праці і вимог, які пред'являються до фахівця.

2. За К. К. Платоновим основними принципами професіографування є:

а) принцип цілеспрямованості, принцип особистісного підходу, принцип допусків;

б) принцип надійності, принцип диференціації та типізації, принцип перспективності і реальності;

в) принцип цілеспрямованості, принцип особистісного підходу, принцип допусків, принцип надійності, принцип диференціації та типізації, принцип перспективності і реальності.

3. Професіограма — це:

а) документ, у якому подано комплексний, систематизований і всебічний опис об'єктивних характеристик професії і сукупності її вимог до індивідуальнопсихологічних особливостей людини;

б) опис особливостей конкретної професії, що розкриває специфіку професійної праці і вимог, які пред'являються до фахівця;

в) графічне зображення результатів дослідження психічної діяльності індивіда за допомогою ряду тестів з метою наглядного порівняння різних індивідів.

4. Психограма – це:

а) процес науково-практичного опису професій;

б) графічне зображення результатів дослідження психічної діяльності індивіда за допомогою ряду тестів з метою наглядного порівняння різних індивідів;

в) документ, у якому подано комплексний, систематизований і всебічний опис об'єктивних характеристик професії і сукупності її вимог до індивідуальнопсихологічних особливостей людини.

5. Професія – це:

а) рід трудової діяльності людини, що володіє комплексом спеціальних знань, практичних навичок, одержаних шляхом спеціальної освіти, навчання чи досвіду, які дають можливість здійснювати роботу в певній сфері суспільного виробництва з урахуванням різних форм власності чи господарювання;

б) обмежене внаслідок розподілу праці й зафіксоване в суспільстві докладання сил людини, яка прагне створити щось цінне для суспільства – матеріальні речі, інформацію, корисні дії, функціональні корисні ефекти, естетичні враження, суспільні настрої, упорядковані соціальні процеси;

в) комплекс набутих людиною знань і практичних навичок, що дає їй можливість займатися певним родом занять у якійсь галузі діяльності.

6. Трудовий пост – це:

а) рід трудової діяльності людини, що володіє комплексом спеціальних знань, практичних навичок, одержаних шляхом спеціальної освіти, навчання чи досвіду, які дають можливість здійснювати роботу в певній сфері суспільного виробництва з урахуванням різних форм власності чи господарювання;

б) комплекс набутих людиною знань і практичних навичок, що дає їй можливість займатися певним родом занять у якійсь галузі діяльності;

в) обмежене внаслідок розподілу праці й зафіксоване в суспільстві докладання сил людини, яка прагне створити щось цінне для суспільства – матеріальні речі, інформацію, корисні дії, функціональні корисні ефекти, естетичні враження, суспільні настрої, упорядковані соціальні процеси.

7. Спеціальність – це:

а) обмежене внаслідок розподілу праці й зафіксоване в суспільстві докладання сил людини, яка прагне створити щось цінне для суспільства – матеріальні речі, інформацію, корисні дії, функціональні корисні ефекти, естетичні враження, суспільні настрої, упорядковані соціальні процеси;

б) рід трудової діяльності людини, що володіє комплексом спеціальних знань, практичних навичок, одержаних шляхом спеціальної освіти, навчання чи досвіду, які дають можливість здійснювати роботу в певній сфері суспільного виробництва з урахуванням різних форм власності чи господарювання;

в) комплекс набутих людиною знань і практичних навичок, що дає їй можливість займатися певним родом занять у якійсь галузі діяльності.

8. Професіографія – це:

а) документ, у якому подано комплексний, систематизований і всебічний опис об'єктивних характеристик професії і сукупності її вимог до індивідуальнопсихологічних особливостей людини;

б) опис (складання професіограм) і класифікація діючих професій різних категорій (технічних, економічних, педагогічних, медичних, психологічних);

в) опис особливостей конкретної професії, що розкриває специфіку професійної праці і вимог, які пред'являються до фахівця.

9. Основними методами у професіографії вважають:

а) опитування, спостереження, самоспостереження, експеримент;

б) опитування, експеримент;

в) спостереження, експеримент.

10. Класифікаційна карточка професії містить у собі такі важливі пункти:

а) найменування професії; домінуючий спосіб мислення; галузь базових знань;

б) професійна область; міжособова взаємодія; домінуючий інтерес;

в) найменування професії; домінуючий спосіб мислення; галузь базових знань; професійна область; міжособова взаємодія; домінуючий інтерес; додатковий інтерес; умови роботи.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Авдеєв Л. Г. Інформаційно-методичний довідник з професійної орієнтації : метод. рек. / Л. Г. Авдеєв. – К. : ІПК ДСЗУ, 2011. – 36 с.
2. Алексєєва А. В. Актуалізація потенціалу конкурентоздатності особистості в ситуації безробіття : навч.-метод. розробка / А. В. Алексєєва. – К. : ІПК ДСЗУ, 2011. – 86 с.
3. Баклицький І. О. Психологія праці : підруч. / І. О. Баклицький. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : Знання, 2008. – 655 с.
4. Батаршев А. В. Базовые психологические свойства и профессиональное самоопределение личности : практ. рук. по психолог. диагностике / А. В. Батаршев. – СПб. : Речь, 2005. – 208 с.
5. Бодров В. А. Психология профессиональной пригодности : учеб. пособие / В. А. Бодров. – М. : ПЕР СЭ, 2001. – 511 с.
6. Боронова Г. Х. Психология труда : конспект лекций / Г. Х. Боронова, Н. В. Прусова. – М. : ЭКСМО, 2008. – 160 с.
7. Григорьева М. В. Психология труда : конспект лекций / М. В. Григорьева. – М. : Высш. образование, 2006. – 192 с.
8. Демиденко В. К. Здоровье и выбор профессии школьниками : [монография] / Демиденко В. К., Гречишкина А. П., Гречишкина О. Д. – Бердянск : БГПУ, 2005. – 200 с.
9. Десненко М. І. Професійне навчання безробітних за індивідуальною формою (організаційно-методичний аспект) : навч. посіб. / М. І. Десненко. – К. : ІПК ДСЗУ, 2011. – 33 с.
10. Енциклопедія професій: (додаток) / [уклад. : Я. О. Лиса, В. І. Власюк] ; Держ. центр зайнятості України, Київ. міськ. центр зайнятості. – К. : [б. в.], 2005. – 186 с. – (Із змісту: Психограми професій. – С. 81–181).
11. Енциклопедія професій. Т. 1 / [під заг. ред. В. Ярошенко, О. Мельник] ; Держ. центр зайнятості України, Київ. міськ. центр зайнятості. – К. : [б. в.], 2005. – 412 с.
12. Зеер Э. Ф. Психология профессий / Э. Ф. Зеер. – Екатеринбург : УГППУ, 1997. – 244 с.
13. Карпенко Г. В. Психологія праці та вибір професії : навч.-метод. посіб. / Г. В. Карпенко. – Суми : Унів. кн., 2008. – 167 с.
14. Климов Е. А. Введение в психологию труда : учеб. для вузов / Е. А. Климов. – М. : Культура и спорт, ЮНИТИ, 1998. – 350 с.

15. Климов Е. А. История психологии труда в России / Е. А. Климов, О. Г. Носкова. – М. : МГУ, 1992. – 221 с.
16. Климов Е. А. Профессии научных работников : учеб. пособие [для профил. и проф. ориентации учащихся 9–11 кл. образоват. учреждений общ. сред. образования, а также для проф. ориентации учащихся нач. проф. образования] / Е. А. Климов. – М. : Академия, 2005. – 249 с.
17. Климов Е. А. Психология профессионала / Е. А. Климов. – М. : Изд-во «Институт практической психологии» ; Воронеж : НПО «МОДЭК», 1996. – 400 с.
18. Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения : учеб. пособие / Е. А. Климов. – М. : АCADEMIA, 2004. – 301 с.
19. Кльоц Л. Довідник професій: на допомогу старшокласникам: [перелік та опис професій] / Л. Кльоц // Психолог. – 2008. – № 41/42, листопад. – С. 49–78. – (Вкладка: Профорієнтаційні заняття психолога).
20. Корольчук М. С. Теорія і практика професійного психологічного відбору : навч. посіб. [для слухачів та студ. вищ. навч. закл.] / М. С. Корольчук, В. М. Крайнюк. – К. : Ніка-Центр, 2006. – 532 с.
21. Крушельницька Я. Фізіологія і психологія праці : підруч. / Ярослава Крушельницька. – К. : КНЕУ, 2003. – 367 с.
22. Леонова А. Б. Психология труда и организационная психология: современное состояние и перспективы : хрестоматия / А. Б. Леонова, О. Н. Чернышева. – М. : Родикс, 1995. – 448 с.
23. Логвиненко В. П. Психологічний ресурс особистості як фактор виходу із ситуації безробіття : навч.-метод. розробка / В. П. Логвиненко. – К. : ІПК ДСЗУ, 2011. – 165 с.
24. Манухина С. Ю. Инженерная психология и эргономика : Хрестоматия : учебно-методический комплекс / автор и составитель С. Ю. Манухина. – М., Изд. центр ЕАОИ, 2009. – 224 с.
25. Манухина С. Ю. Психология труда : хрестоматия : учебно-методический комплекс / автор и составитель С. Ю. Манухина. – М., Изд. центр ЕАОИ, 2009. – 320 с.
26. Маркова А. К. Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М. : Знание, 1996. – 308 с.
27. Методи психодіагностики в системі профвідбору : метод. посіб. / [авт.-уклад. В. В. Синявський та ін.]. – К. : [б. в.], 2007. – 287 с.

28. Моргунов Е. Б. Конспекты по психологии: Личность и организация / Е. Б. Моргунов. – М. : Тривола, 1996. – 112 с.
29. Носкова О. Г. История психологии труда в России (1917–1957) / О. Г. Носкова. – М. : МГУ, 1997. – 334 с.
30. Носкова О. Г. Психология труда : учеб. пособие [для студ. высш. учеб. завед.] / О. Г. Носкова. – М. : Академия, 2004. – 384 с.
31. Основы инженерной психологии : учеб. / [под ред. Б. Ф. Ломова]. – М. : Высш. шк., 1986. – 448 с.
32. Основы конфликтологии : учеб. пособие / [под ред. В. Н. Кудрявцева]. – М. : Юристъ, 1997. – 200 с.
33. Професійна діагностика / [упоряд. Т. Гончаренко]. – К. : Ред. загальнопед. газ., 2004. – 119 с.
34. Профессиональная ориентация как детерминанта карьеры личности: школа профессионального самоопределения : учеб.-метод. пособие / [В. И. Носков, А. В. Кальянов, О. В. Ефросинина и др.] ; под общ. ред. В. И. Носкова. – Донецк : Норд-Пресс, 2006. – 169 с.
35. Прусова Н. В. Психология труда / Н. В. Прусова, Г. Х. Боронова. – М. : ЭКСМО, 2008. – 200 с.
36. Пряжников Н. С. Личность в эпоху продажности : учеб.-метод. пособие / Н. С. Пряжников. – М. : МПСИ ; Воронеж : Изд-во НПО «МОДЭК», 2000. – 224 с.
37. Пряжников Н. С. Профессиональное и личностное самоопределение / Н. С. Пряжников. – М. : Изд-во «Институт практической психологии» ; Воронеж : НПО «МОДЭК», 1996. – 256 с.
38. Пряжников Н. С. Психологический смысл труда : учеб. пособие / Н. С. Пряжников. – М. : «Институт практической психологии» ; Воронеж : НПО «МОДЭК», 1997. – 352 с.
39. Пряжников Н. С. Теория и практика профессионального самоопределения : учеб. пособие / Н. С. Пряжников. – М. : МГППИ, 1999. – 108 с.
40. Пряжникова Е. Ю. Профорientация : учеб. пособие [для студ. вузов, обучающихся по направлению и спец. психологии] / Е. Ю. Пряжникова, Н. С. Пряжников. – М. : Академия, 2006. – 495 с.
41. Психологическое сопровождение выбора профессии / [под ред. Л. М. Митиной]. – М. : МПСИ, Флинта, 1998. – 184 с.
42. Психология работы с персоналом в трудах отечественных специалистов / Сост. и общая редакция Л. В. Винокурова. – СПб.: Питер, 2001. – 512 с.: ил. – (Серия «Хрестоматия по психологии»).

43. Резапкина Г. Словарь профессий / Г. Резапкина // Школьный психолог. – 2007. – № 5, март. – С. 25–32.
44. Рибалка В. В. Психологія праці особистості : навч.-метод. посіб. / В. В. Рибалка. – К. : Київ. міськ. пед. ун-т ім. Б. Д. Грінченка, 2006. – 59 с.
45. Романова Е. С. 99 популярных профессий: психологический анализ и профессиограммы / Е. С. Романова. – 2-е изд. – СПб. : Питер, 2008. – 460 с.
46. Самоукина Н. В. Психология и педагогика профессиональной деятельности / Н. В. Самоукина. – М. : Тандем, КМОС, 1999. – 352 с.
47. Синявський В. В. Психологічні основи професійної консультації безробітних : навч.-метод. посіб. / В. В. Синявський. – К. : ІПК ДСЗУ, 2011. – 90 с.
48. Технологія профорієнтаційної роботи з безробітними, які тривалий час перебувають на обліку в державній службі зайнятості : [кол. монографія] / [за заг. ред. канд. психол. наук С. О. Тарасюк]. – К. : ІПК ДСЗУ, 2011. – 312 с.
49. Толочек В. А. Современная психология труда : учеб. пособие / В. А. Толочек. – СПб. : Питер, 2005. – 479 с.
50. Управление персоналом : учеб. для вузов / [под ред. Т. Ю. Базарова, Б. Л. Ереминой]. – М. : Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. – 423 с.
51. Хрестоматия по инженерной психологии / [под ред. Б. А. Душкова]. – М. : Высш. шк., 1991. – 287 с.
52. Чебикіна Т. М. Словник-довідник з профорієнтації / Т. М. Чебикіна. – О. : ПНЦ АПН України, 2006. – 43 с.
53. Шадриков В. Д. Проблемы системогенеза профессиональной деятельности / В. Д. Шадриков. – М. : Наука, 1982. – 183 с.
54. Щербакова І. М. Психодіагностика професійного самовизначення особистості : навч.-метод. посіб. / І. М. Щербакова, Г. А. Стадник. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. – 324 с.
55. Щербакова І. М. Методичні рекомендації до написання курсової роботи з курсу «Психологія праці» : навч. посіб. [для студ., що навч. за напрямом підготов.: 6.030103. Практична психологія] / І. М. Щербакова. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. – 72 с.

Допоміжна література:

1. Ажнина О. Психологическая поддержка профессионального самоопределения детей-сирот / О. Ажнина // Воспитание школьников. – 2005. – № 7. – С. 41–47.

2. Антонова Н. О. Професійно важливі якості та адаптація до професії психолога / Н. О. Антонова // Вісник Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Психологія. – Х., 2004. – Вип. 13. – Ч. 1. – С. 13–25.
3. Арефьев И. П. Опорные схемы по классификации профессий / И. П. Арефьев // Школа и производство. – 2005. – № 1. – С. 15–23.
4. Башук Л. П. Психодіагностика мотиваційних чинників працевлаштування молоді / Л. П. Башук // Практична психологія та соціальна робота. – 2008. – № 12. – С. 58–63.
5. Бондарчук Л. В. Особистісно-орієнтовані технології допомоги безробітним у професійному самовизначенні: [інноваційні технології професійного самовизначення] / Л. В. Бондарчук // Бюлетень Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України. – 2005. – № 2. – С. 23–25.
6. Борисюк А. С. Професійна кар'єра як соціально-психологічний феномен: [етапи, типи професійної кар'єри] / А. С. Борисюк // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. праць Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – К., 2007. – Т. 9. – Ч. 4. – С. 94–101.
7. Вірна Ж. П. Ціннісні орієнтації як мотиваційно-смісловий чинник професійної адаптації [вчителів з різним стажем роботи] / Ж. П. Вірна // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. праць Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – К., 2006. – Т. 8. – Вип. 5. – С. 39–47.
8. Герасіна С. Розвиток психологічної готовності до трудової діяльності в учнів професійно-технічних навчальних закладів: [дослідження рівня сформованості образу професійного «Я»] / С. Герасіна // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2005. – Вип. 3/4. – С. 48–53.
9. Герасіна С. В. Розвиток професійної спрямованості в учнів професійно-технічних навчальних закладів / С. В. Герасіна // Педагогічний процес: теорія і практика : зб. наук. праць Ін-ту педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2006. – Вип. 2. – С. 155–164.
10. Глозман Е. С. Выбор профессии начинается в школе: [основные составляющие профессиональной ориентации: из опыта работы Центра образования № 293 г. Москвы] / Е. С. Глозман // Среднее профессиональное образование. – 2008. – № 4. – С. 19–21.
11. Граждан О. Б. Професійна орієнтація і профнавчання інвалідів / О. Б. Граждан // Актуальні проблеми навчання та виховання людей в

інтегрованому освітньому середовищі : тези доп. восьмої міжнар. наук.-практ. конф. / Відкр. міжнар. ун-т розвитку людини «Україна». – К., 2007. – С. 99–100.

12. Григорьев Г. Г. Педагогическое сопровождение учащихся с ограниченными возможностями в процессе формирования готовности к профессиональному самоопределению / Г. Г. Григорьев // Педагогические науки. – 2008. – № 2. – С. 77–78.

13. Демиденко В. К. Здоровье и выбор профессии школьниками : [монография] / Демиденко В. К., Гречишкина А. П., Гречишкина О. Д. – Бердянск : БГПУ, 2005. – 200 с.

14. Евіна В. Г. Трудове навчання і професійна орієнтація дітей з порушеннями слуху / В. Г. Евіна // Освіта та виховання нечуючих на сучасному етапі : зб. матеріалів II Всеукр. наук.-практ. конф. / [упоряд. Ю. П. Максименко та ін.], – К., 2007. – С. 131–133.

15. Іванашко О. Є. Професійна адаптація і професійне вигорання особистості / О. Є. Іванашко // Наук. часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 12: Психологічні науки. – К., 2007. – Вип. 19. – С. 82–85.

16. Караваев А. Ф. Сущность и структура профессионального призвания: [составляющие компоненты и этапы формирования профессионального призвания] / А. Ф. Караваев // Высшее образование сегодня. – 2005. – № 4. – С. 52–54.

17. Класифікатор професій ДК 003 : 2005 / [уклад. В. Кузнецов]. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Х. : Фактор, 2008. – 449 с.

18. Клим Б. До питання формування переліків професій для професійно-технічних навчальних закладів / Б. Клим // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2004. – № 3. – С. 145–156.

19. Колісник-Гуменюк Ю. Професійна адаптація: чинники впливу / Ю. Колісник-Гуменюк // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2008. – № 1. – С. 174–182.

20. Корольчук М. С. Теорія і практика професійного психологічного відбору : навч. посіб. [для слухачів та студ. вищ. навч. закл.] / М. С. Корольчук, В. М. Крайнюк. – К. : Ніка-Центр, 2006. – 532 с. : іл.

21. Коропецька О. М. Профорієнтація та профвідбір : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. М. Коропецька. – Івано-Франківськ : [б. в.], 2005. – 234 с.

22. Малхазов О. Професійний відбір та впровадження новітніх технічних засобів у роботі з персоналом / О. Малхазов, О. Кокун // Соціальна психологія. – 2005. – № 4. – С. 84–90.
23. Марченко І. Б. Психологічні механізми підвищення престижу робітничих професій / І. Б. Марченко // Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання : зб. наук. праць III Всеукр. наук.-практ. конф., (26 верес. 2008 р.) / Ін-т підготовки кадрів держ. служби зайнятості України. – К., 2008. – С. 145–152.
24. Массанов А. В. Діагностика психологічних бар'єрів в професійному самовизначенні особистості / А. В. Массанов // Актуальні проблеми практичної психології : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Херсон, 18–19 квіт. 2006 р.) / Херсон. держ. ун-т, Ін-т психології, історії та соціології. – Херсон, 2006. – С. 140–143.
25. Методи психодіагностики в системі профвідбору : метод. посіб / [авт.-уклад. В. В. Синявський та ін.]. – К. : [б. в.], 2007. – 287 с.
26. Мілютіна К. Л. Програма адаптації довготривалих безробітних на підприємствах / К. Л. Мілютіна // Ринок праці та зайнятість населення. – 2007. – № 2. – С. 35–36.
27. Міропольська М. А. Методичне та кадрове забезпечення профорієнтації в системі служби зайнятості / М. А. Міропольська // Ринок праці та зайнятість населення. – 2007. – № 1. – С. 31–33.
28. Ортікова Н. В. Роль професійної орієнтації у вирішенні проблем зайнятості безробітних громадян / Н. В. Ортікова // Бюлетень Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України. – 2005. – № 2. – С. 19–20.
29. Ортікова Н. В. Удосконалення системи профінформації у вирішенні проблеми безробіття молоді / Н. В. Ортікова // Ринок праці та зайнятість населення. – 2007. – № 2. – С. 22–24.
30. Павлов Ю. Втрата роботи як психологічна проблема безробітних: [аналіз результатів анкетування безробітних] / Ю. Павлов // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2005. – Вип. 3/4. – С. 153–159.
31. Павлова Г. Оволодіння специфікою професії: психологічний супровід навчально-виховного процесу професійного спрямування: [специфіка профорієнтаційної роботи психолога у закладі професійної освіти] / Г. Павлова // Психолог. – 2006. – № 30, серпень. – С. 25–28.

32. Панченко В. І. Основи психофізіологічної культури учнівської молоді (гносеологічний аспект професійного самовизначення) : метод. рек. / В. І. Панченко. – К. : [б. в.], 2007. – 44 с.
33. Пилипенко Н. Мотиваційні механізми професійної адаптації / Н. Пилипенко // Психологія і суспільство. – 2009. – № 2. – С. 78–83.
34. Побірченко Н. Професійна адаптація майбутніх робітників / Н. Побірченко // Професійно-технічна освіта. – 2007. – № 1. – С. 35–37.
35. Побірченко Н. А. Людина і праця : навч. посіб. [для профіл. навчання 10-го кл. загальноосвіт. навч. закл.] / Побірченко Н. А., Сергеєнкова О. П., Підтілок І. В. – К. : Наш час, 2006. – 178 с.
36. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення працевлаштування молоді : Закон України від 1 березня 2005 р. № 2429-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 13. – Ст. 233. – С. 590–591.
37. Про внесення змін до деяких законів України щодо реалізації інвалідами права на трудову зайнятість : Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3483-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 32. – Ст. 271. – С. 1158–1162.
38. Про зайнятість населення : Закон УРСР від 1 березня 1991 р. № 803-XII // Відомості Верховної Ради України УРСР. – 1991. – № 14. – Ст. 170. – С. 361–375.
39. Про Концепцію професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації незайнятого населення : постанова Кабінету Міністрів України від 1 лютого 1996 р. № 150 // Збірник законодавчих актів і нормативних документів системи професійно-технічної освіти. – К., 1999. – Т. 1. – С. 77–89.
40. Про тимчасовий перелік професій та спеціальностей, що вимагають професійного відбору : (лист Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 18 серпня 1994 р. № 01-14/17-64) // Збірник нормативних та методичних матеріалів з питань професійної орієнтації незайнятого населення та інших категорій громадян / Держ. центр зайнятості, Ін-т підготовки кадрів держ. служби зайнятості. – К., 1997. – С. 52–54.
41. Професійна орієнтація та професійне навчання безробітних (організаційно-правові та психолого-педагогічні аспекти) : [монографія] / [В. Є. Скульська, Ю. М. Маршавін, Н. В. Коляденко та ін.]. – К. : ІПК ДСЗУ, 2007. – 346 с.

42. Професіограма наставника як одна з форм визначення професійних якостей людини // Відкритий урок. – 2004. – № 13/16. – С. 74–76.
43. Професіограми і психограми професій : метод. посіб. Кн. 9 / [підгот. В. В. Синявський ; відп. за вип. В. Є. Скульська] ; Держ. центр зайнятості, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К. : [б. в.], 2004. – 187 с.
44. Психологія особистості безробітного : матеріали II-ї Всеукр. наук.-практ. конф., (26 трав. 2005 р.) / АПН України ; Ін-т підготовки кадрів держ. служби зайнятості України. – К. : [б. в.], 2005. – 378 с.
45. Психологія особистості безробітного : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф., (26 трав. 2006 р.) / [редкол. : О. В. Киричук (голов. ред.) та ін.] ; АПН України ; Ін-т підготовки кадрів держ. служби зайнятості України та ін.]. – К. : [б. в.], 2006. – 267 с.
46. Психологія особистості безробітного : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф., (25 трав. 2007 р.) / [редкол. : О. В. Киричук (голов. ред.) та ін.] ; АПН України ; Ін-т підготовки кадрів держ. служби зайнятості України. – К. : [б. в.], 2007. – 303 с.
47. Психолого-педагогічні основи професійної адаптації майбутніх фахівців : [монографія] / [Г. Васянович, О. Галус, Л. Зданевич та ін. ; за ред. Г. П. Васяновича]. – Л. : СПОЛОМ, 2008. – 461 с.
48. Психотехнології профорієнтаційного самовизначення особистості (тренінги і рольові ігри у профорієнтації): навч. посіб. / Г. А. Стадник, І. М. Щербакова. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. – 200 с.
49. Пухлій В. Вибір професії і проблема зайнятості молоді / В. Пухлій, В. Ткаченко // Персонал. – 2007. – № 10. – С. 73–79.
50. Синявський В. В. Професійна консультація безробітних за ступенем їх готовності до трудової діяльності / В. В. Синявський // Бюлетень Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України. – 2005. – № 2. – С. 25–27.
51. Синявський В. В. Професіограми і психограми робітничих професій : метод. посіб. / В. В. Синявський, Д. В. Гоменюк. – К. : Київ. Русь, 2008. – 77 с.
52. Сігаєва Л. Є. Вміння і навички самостійної роботи у професійному становленні дорослої людини : навч.-метод. посіб. / Л. Є. Сігаєва, М. Г. Гордієнко. – К. : ЕКМО, 2007. – 166 с.
53. Сприяння працевлаштуванню молоді в Україні : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [Ю. Маршавін, Г. Черепанова, Д. Маршавін та ін.]. – К. : [б. в.], 2006. – 155 с.

54. Удовенко Л. Психологічна професіографія: [комплекс способів і технічних засобів, за допомогою яких визначають всі творчі чинники, що мають вплив на фахівця, окрім психічних] / Л. Удовенко // Персонал. – 2007. – № 9. – С. 67–72.
55. Шурко М. Й. Проблема класифікації професій у психології праці / М. Й. Шурко // Бюлетень Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України. – 2005. – № 1. – С. 32–34.
56. Щербакова І. М. Навчальна програма курсу «Психологія праці». Для студентів спеціальності «Практична психологія» / І. М. Щербакова. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. – 28 с.
57. Щербакова І. М. Робоча програма курсу «Психологія праці». Для студентів спеціальності «Практична психологія» / І. М. Щербакова. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. – 48 с.

Навчальне видання

Щербакова Ірина Миколаївна

доцент кафедри практичної психології,

к. філос. наук, доцент

РОБОЧА ПРОГРАМА

курсу «Психологія праці»

за напрямом підготовки

6.0301103. Практична психологія

Суми: Видавництво СумДПУ, 2014 р.

Свідоцтво ДК № 231 від 02.11.2000 р.

Відповідальна за випуск **А. А. Сбруєва**

Комп'ютерна верстка **Ю. С. Нечипоренко**

Здано в набір 19.06.14. Підписано до друку 10.07.14.

Формат 60x84/16. Гарн. Calibri. Друк ризогр.

Папір друк. Умовн. друк. арк. 1,4. Обл.-вид. арк. 1,2.

Тираж 100 прим.

Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка

40002, м. Суми, вул. Роменська, 87

